

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais ten unha ampla traxectoria dentro da nosa universidade. A principios dos 70 xa se impartían ensinanzas de Ciencias Económicas no antigo Colexio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse na Universidade de Santiago de Compostela. En 1990 segrégase no Campus de Vigo, o que suporá o nacemento da Universidade de Vigo.

No curso 1991/92 iníciase a docencia das licenciaturas de Ciencias Económicas e de Ciencias Empresariais no edificio actual, rexistrándose dos procesos de reforma dos seus plans de estudos nos anos 1995 e 2002. A raíz da promulgación do RD 1393/2007 sobre ordenación das ensinanzas universitariasponse en marcha o proceso de adaptación ao Espazo Europeo de Educación Superior, de tal xeito que, para o curso académico 2009/10, comezarán a impartirse as titulacións de Grao en Administración e Dirección de Empresas e en Economía ás que se refiren estas guías.

Perséguese con elo ofertar unhas titulacións máis adaptadas ao contexto actual, cunha adaptación das metodoloxías docentes orientadas cara a aprendizaxe do alumnado e o desenvolvemento das súas capacidades.

Localización

A Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais de Vigo está no Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información é posible contactar a través das seguintes vías:

Correo - Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserxería)

986 812403 (Secretaría de Alumnado)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnado)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

A Facultade conta cunha importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte ás actividades de investigación, docencia e extensión universitaria. Resumidamente, hai 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática e un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispón dun salón de actos cun aforo aproximado dunhas 550 persoas , un salón de graos para 60-80 personas, biblioteca con 400 postos de lectura e cafetería-comedor.

A continuación desglósase a información sobre servicios importantes para o alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTADO

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corrente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matriculas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano: Jorge Falagán Mota

Secretaria: Ana Esther Castro Fernández

Vicedecana de Organización Académica: Sonia M. Rodríguez Parada

Vicedecano de Calidade: Pedro Lorenzo Alonso

Vicedecana de Relacións Internacionais: María Gómez Rúa

(*)

(*)

Grao en Administración e Dirección de Empresas

Materias

Curso 1

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01101	Economía: Microeconomía	1c	9
V03G020V01102	Empresa: Fundamentos de administración	1c	6
V03G020V01103	Historia: Historia económica	1c	6
V03G020V01104	Matemáticas: Matemáticas	1c	9
V03G020V01201	Economía: Economía española e mundial	2c	6
V03G020V01202	Empresa: Matemática das operacións financeiras	2c	6
V03G020V01203	Empresa: Xestión de empresas	2c	6
V03G020V01204	Estatística: Estatística	2c	6
V03G020V01205	Dereito mercantil	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Microeconomía**

Materia	Economía: Microeconomía			
Código	V03G020V01101			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Ferrero Martínez, María Dolores			
Profesorado	Díaz Vazquez, Raquel Ferrero Martínez, María Dolores Freire Serén, María Jesús Lorenzo Alonso, Pedro Loveira Pazo, Rosa María			
Correo-e	ferrero@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	O obxectivo xeral da materia é o de obter unha visión global da economía en xeral e da *microeconomía en particular. Para iso, analizarase o funcionamento dos mercados e o comportamento dos axentes económicos que nel interveñen. En concreto, ofreceráselle ao alumnado unha perspectiva dos mercados e dos axentes desde o punto de vista do equilibrio parcial, tanto nun contexto de competencia perfecta como nun contexto de competencia imperfecta. Analizarase, tamén, o papel do Estado na *formulación da política económica.			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
☐ Desenvolver a capacidade para analizar os efectos dos cambios no medio económico sobre o comportamento dos axentes e a súa consecuente repercusión nos mercados.	B1 B2 B5 B6 B13	C16	D1
☐ Espertar o interese do alumnado respecto á análise dos efectos das políticas *microeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formar unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se formulou.	B1 B2 B5 B8 B10	C2 C16	
Ademais, fomentar o traballo en equipo e potenciar habilidades para expresar e defender de forma coherente argumentos en público.	B1 B2 B5 B6 B8	C16	D1

Contidos

Tema	
PARTE I.- INTRODUCCIÓN.	Tema 1. Os principios básicos da economía
	Tema 2. Pensar como un economista: conceptos básicos.
PARTE II.- OFERTA E DEMANDA.	Tema 3. As forzas do mercado: a curva de oferta e a curva de demanda. Desprazamentos e equilibrio.
	Tema 4 A elasticidade e as súas aplicacións.
	Tema 5. Benestar: Eficiencia do equilibrio competitivo. Excedente do consumidor e do produtor.
	Tema 6: O mecanismo de mercado competitivo e a política económica: a intervención pública. control de prezos e impostos: efectos sobre o equilibrio e sobre o benestar.
PARTE III.- FALLOS DE MERCADO.	Tema 7. Externalidades e bens públicos.
PARTE IV.- A CONDUTA DA EMPRESA.	Tema 8. A produción: tecnoloxía e rendementos de escala. A función de produción.
	Tema 9. Os custos de produción.
	Tema 10. Maximización de beneficios e oferta competitiva.
	Tema 11. O poder de mercado. Monopolio e barreiras á entrada. Oligopolio e competencia monopolística.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	15	10	25
Seminario	7.5	15	22.5
Lección maxistral	52.5	84	136.5
Resolución de problemas e/ou exercicios	4	33	37
Exame de preguntas obxectivas	4	0	4

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descrición
Resolución de problemas	Nas clases prácticas resolveranse exercicios que se lle proporcionarán ao alumnado con antelación para que os solucione antes da clase. Dese modo, identificará aquelas cuestións que lle resultan máis dificultosas e poderá dirimir as súas dúbidas na clase. Tamén se realizará o seguimento de aprendizaxe do estudiantado mediante pequenas probas e exercicios que terán que realizar e/ou entregar.
Seminario	Nos seminarios, en grupos reducidos, se efecturarán diversas actividades dirixidas a afianzar os coñecementos adquiridos polo estudiantado nas clases teóricas e prácticas.
Lección maxistral	Nas clases teóricas exporanse os principais contidos dos distintos temas, desenvolvendo con máis detalle os puntos de maior complexidade. Para un adecuado seguimento e comprensión das clases é necesario que o alumnado lea con anticipación a bibliografía básica recomendada para cada un dos temas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Atenderase de maneira individual aos alumnos que teñan dúbidas á hora de realizar os problemas e exercicios expostos tanto nas sesións teóricas como nas prácticas, así como asesoraráselles na realización dos mesmos coa meta de que alcancen os obxectivos previstos no programa e poidan resolver de autónomamente os exercicios que se lles expoñen.
Seminario	Atenderase de maneira individual aos alumnos que teñan dúbidas á hora de realizar os problemas e exercicios expostos tanto nas sesións teóricas como nas prácticas, así como asesoraráselles na realización dos mesmos coa meta de que alcancen os obxectivos previstos no programa e poidan resolver autónomamente os exercicios que se lles expoñen.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Resolución de problemas e/ou exercicios	Exame escrito (8 puntos). Realizarase en dous partes: un exame parcial e unha proba final na data oficial establecida no calendario de exames. O estudantado que supere o exame parcial (alcance polo menos 1,5 puntos sobre 4), só terá que examinarse, na proba final, dos temas restantes do programa. Quen non supere o exame parcial terá que examinarse de toda a materia na proba final. A proba final constará de dous partes (a primeira corresponderase cos temas do exame do parcial, e a segunda, cos restantes temas do programa) cada unha das cales se valorará sobre 4 (é condición necesaria obter como mínimo 1,5 puntos en cada parte para poder aprobar a materia, sendo necesario obter 4 puntos ou mais para aprobar o exame e poder sumar esta nota á avaliación continua). A nota do exame obterase da media aritmética simple das cualificacións alcanzadas en cada parte. Esta nota sumárase á avaliación continua (si cúmprense os requisitos anteriores) e apróbase cunha nota de 5 puntos ou mais.	80	B1 B2 B5 B6 B8 B10 B13	C2 C16	D1
Exame de preguntas obxectivas	Realizaranse, polo menos, dúas probas escritas ao longo do cuadrimestre. Cada unha destas probas valorarase, como máximo, con 1 punto.	20	B1 B2 B5 B6 B8 B10 B13	C2 C16	D1

Outros comentarios sobre a Avaliación

O estudantado poderá elixir ser avaliado mediante o sistema de avaliación continua ou alternativamente optar a ser avaliado cun exame final que permita alcanzar o 100% da nota máxima.

En caso de optar pola avaliación continua (a cal levará a cabo mediante o sistema de avaliación descrito anteriormente) o exame da convocatoria oficial será parte da mesma do mesmo xeito que o resto de probas/exames que se realizan ao longo do cuadrimestre. En calquera caso, a nota do exame realizado na convocatoria oficial prevalecerá como cualificación final si esta fose superior á obtida mediante o sistema de avaliación continua.

Para aprobar a materia será preciso obter unha nota final igual ou superior a cinco puntos.

A data oficial dos exames da materia pódense consultar na seguinte web: <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>

Na convocatoria extraordinaria de xullo mantense o mesmo sistema de avaliación que na convocatoria ordinaria.

Na convocatoria de fin de carreira o exame suporá o 100% da avaliación.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Mankiw, N.G, **Principios de Economía**, 7ª edición, Cengage Learning Editores, 2017

Pindyck, R. y Rubinfeld, D, **Microeconomía**, Octava, Prentice Hall, 2013

Bibliografía Complementaria

Goolsbee, A. , Levitt, S. & Syverson, C., **Microeconomía**, Primera, Reverte, 2015

Krugman, P. & Wells, R., **Microeconomía**, 3ª edición, Reverte, 2015

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia no *PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuadrimestre do 1º curso e a profesora responsable é Mar González *Savignat

Esta guía docente está redactada polo coordinador en castelán. En caso de existir diferenzas entre versións en idiomas distintos, a que prevalece é a que está en castelán.

As particularidades da materia serán publicadas en *FAITIC.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Fundamentos de administración**

Materia	Empresa: Fundamentos de administración			
Código	V03G020V01102			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Quintas Corredoira, María de los Ángeles			
Profesorado	Arevalo Tomé, Raquel Caballero Fernández, Gloria Quintas Corredoira, María de los Ángeles Silva França Santos, Alexandra María			
Correo-e	quintas@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia persegue introducir a disciplina que vertebra o grado, prestando atención as diferentes funcións que a integran e facendo énfase na súa aplicación o ámbito empresarial			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C1	Posuír e comprender coñecementos sobre as interrelacións existentes entre os distintos subsistemas que conforman o sistema empresarial
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C15	Ter a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Conseguir que o alumnado distinga os principios conceptos relacionados co entorno e coas funcións directivas (planificación, organización, dirección y control) e os vincule co funcionamento das empresas. Se pretende que sexan capaces de analizar todas as áreas das empresas e as relaciónes que se producen entre estas e fora das mesmas.	B1	C1	D3
	B2	C3	D5
	B13	C5 C15 C16	
Ser capaces de aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenrolar competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudio.	B1	C1	D3
	B2	C3	D5
	B13	C5 C11 C15 C16	
Que os alumnos saiban reunir, analizar e interpretar fontes de información relevantes para emitir xuízos que inclúan a reflexión e defensa de argumentos, resolución de problemas e a análise sobre economía de empresa, temas relevantes de índole social, científica ou ética. Así mesmo ha de saber citar e referenciar con corrección ditas fontes de información.	B1	C15	D3
	B2	C16	D5
	B13		
Capacitar o alumno para poder transmitir ideas, información, problemas e situacións, de forma obxectiva, sintética e comprensible, a un público tanto especializado como non especializado; con claridade, evitando as barreras de comunicación e potenciando o traballo en equipo.	B1	C1	D5
		C3	
		C5	

Contidos

Tema

Pensamento administrativo: escolas e enfoques relevantes.

Estrutura e dinámica do medio. A organización como sistema aberto e responsable.

Toma de decisións e planificación.

Organización.

Liderazgo, cultura e influencia no contexto global.

Control e seguimento.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas de forma autónoma	0	38	38
Resolución de problemas	20	20	40
Estudo previo	0	10	10
Lección maxistral	30	30	60
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución de forma individual ou en grupo de cuestións formuladas (casos de empresas, exercicios de toma de decisións e traballo en grupo).
Resolución de problemas	Proba obxecto de avaliación continua. Consiste na resolución de forma individual ou en grupo de cuestións formuladas, guiadas e supervisadas polo profesorado da disciplina. Avaliarase a participación do estudiantado e a comprensión da materia. Inclúe prácticas de seminario (casos de empresas, exercicios de toma de decisións e traballo en grupo)
Estudo previo	Son tarefas que necesariamente terá que facer o alumno antes de acudir ás clases (lecturas de textos, busca de certas información...)
Lección maxistral	Exposición por parte do profesorado dos contidos sobre a materia obxecto de estudo e fundamentos teórico-prácticos para a resolución de problemas e/ou exercicios obxecto de avaliación continua, que ten que desenvolver o alumno. Se controlará e incentivará a asistencia e participación activa do alumno no desenvolvemento deste epígrafe metodolóxico da materia.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.
Resolución de problemas de forma autónoma	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.
Resolución de problemas	Tempo reservado para orientar e atender ao alumnado, e resolver as súas dúbidas no proceso de adquisición das competencias da materia.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Valorarase a participación do alumno, a súa capacidade de crítica, a súa capacidade expositiva na resolución destes exercicios nas prácticas	20	B1 C1 D3 B2 C3 D5 B13 C5 C11 C15 C16
Estudo previo	Valorase se o alumno realizou as tarefas propostas necesarias para realizar determinadas clases teóricas ou prácticas de forma eficiente (lecturas, busca de información)	10	B13 D3 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Será necesario aprobar este apartado para aplicar porcentaxes e avaliar prácticas. Proba para avaliar as competencias adquiridas que inclúe preguntas directas sobre un aspecto concreto. O estudante debe responder de xeito directo e breve en función dos coñecementos que teña sobre a materia. Constará de preguntas curtas a nivel de concepto, enumeración ou resumo sintético sobre os contidos da materia.	70	C1 C3 C5 C11 C15 C16

Outros comentarios sobre a Avaliación

O alumnado nas convocatorias ORDINARIA E EXTRAORDINARIA ten dúas posibilidades de avaliación:

1. AVALIACIÓN CONTINUA: componse de dúas calificacións, C e E sendo:

C: A calificación de avaliación continua que poderá alcanzar ata 3 puntos (en función da calificación obtida nas tarefas descritas no apartado anterior de esta guía: resolución de problemas e estudio previo).

E: A calificación dun examen final que poderá alcanzar ata 10 puntos.

Para superar a materia hai que superar o examen final (E: Mínimo 5 puntos).

A nota final, no caso de aprobar o exame, calcularase aplicando a seguinte fórmula: $Nota=C+E(10-C)/10$.

A nota obtida polo alumno nas probas de avaliación continua estarán viventes nas convocatorias ás que da dereito a matrícula de cada ano académico, e dicir, non se mantendrán en anos sucesivos.

2. AVALIACIÓN NON CONTINUA: o examen final é o 100% da calificación.

Na convocatoria de FIN DE CARREIRA o exame suporá el 100% da calificación.

A data oficial dos exámes da materia serán as seguintes: Fin de Carreira 4/10/2019; Convocatoria ordinaria 22/01/2020; Convocatoria extraordinaria 29/6/2020. Confirmar na web da facultade por si circunstancias extraordinarias fan necesario que se cambie algunha data.

* Valorarase con 0.25 puntos a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten coma obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de xeito eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Jones G.R.; George J. M, **Administración Contemporánea**, McGrawHill 10ª Edición,

Robbins, Coulter, **Administración**, Pearson Educación; 12ª edición,

Bibliografía Complementaria

Robbins, S., De Cenzo, D., **Fundamentos de Administración**, Pearson-Prentice Hall, 6ª Edición,

Stoner, Freeman y Gilbert, **Administración**, Prentice Hall,

Piñeiro García, Pilar; Arévalo Tomé, Raquel; Caballero Fernández, Gloria y García-Pintos Escudero,, **Introducción a Economía de la Empresa. Una visión teórico-práctico.**, Delta publicaciones,

Hitt, M., Ireland, R., Hoskisson, R., **Administración Estratégica: Competitividad y globalización: conceptos y casos**, International Thomson, 7ª Edición,

Iborra, M., Dasí, A., Dolz, C., Ferrer, C., **Fundamentos de Dirección de Empresas**, Thomson; 2ª edición,

Hellriegel, D., Jackson, S., Slocum, J., **Administración. Un enfoque basado en competencias**, Thomson, 10ª Edición,

Amaru, A., **Fundamentos de Administración**, Pearson Educación,

Koontz H.; Wehrich H.; Cannice M, **Administración: una perspectiva global, empresarial y de innovación.**, McGrawHill, 15ª edición,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operacións/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Outros comentarios

Empregaremos a plataforma de teledocencia Fatic para achegar ao alumnado documentación, información e pautas concretas necesarias para o proceso formativo e de avaliación da materia.

No PCEO Grado en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito, esta materia impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por: Raquel Arévalo Tomé e Gloria Caballero Fernández.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Historia: Historia económica**

Materia	Historia: Historia económica			
Código	V03G020V01103			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel			
Profesorado	Facal Rodríguez, María Jesús Isabel Martínez Domínguez, María Blanca			
Correo-e	cfacal@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	<p>Esta materia pretende mostrar ao alumnado os cambios económicos, industriais e organizativos o longo da historia, usando ferramentas teóricas e empíricas doutras ramas da economía e das ciencias sociais próximas.</p> <p>Así terá por obxecto analizar o desenvolvemento da economía internacional e das grandes fases do crecemento económico moderno.</p> <p>Observar e analizar os efectos de acontecementos cruciais. Investigar as implicación dos cambios nas institucións económicas de carácter global (por exemplo, o patrón ouro, os bloques comerciais e o FMI) e os efectos do cambio tecnolóxico a curto, medio e longo prazo.</p>			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Aprender e comprender o proceso de crecemento e desenvolvemento económico a longo prazo.	B1 B2 B5 B13	C2 C4 C5 C6 C16	D1 D3 D4 D5
Coñecer e analizar o proceso de nacemento e transformación das principais institucións económicas o longo do tempo.	B1 B2 B5 B13	C2 C4 C5 C16	D1 D3 D4 D5
Distinguir os condicionantes e as forzas que impulsaron o frenaron o desenvolvemento económico a longo prazo.	B1 B2 B5 B13	C2 C4 C5 C6 C16	D1 D3 D4

Identificar as fases do crecemento económico moderno e coñecer os cimentos do cambio económico a longo prazo.	B1 B2 B5 B13	C2 C4 C5 C6 C16	D1 D3 D4 D5
Comprender os procesos de aparición, transformación e crise das formas de organización empresarial a longo do tempo.	B1 B2 B5 B13	C2 C4 C5 C6 C16	D1 D3 D4 D5

Contidos

Tema	
Tema 1. Introducción á historia económica mundial.	Historia económica e crecemento económico. Periodización e conceptos económicos básicos para a análise histórica. Visión panorámica da historia económica de occidente.
Tema 2. As economías europeas preindustriais.	As fluctuacións seculares. Poboación, produción e distribución do produto agrario. Evolución do comercio e da manufactura.
Tema 3. A Revolución Industrial 1750-1870	Cremento económico e marco institucional. O proceso de industrialización: factores de produción e innovacións. Revolución Industrial e difusión da industrialización.
Tema 4. As relacións económicas internacionais no século XIX: A primeira Globalización	O comercio internacional e a primeira globalización 1870-1913 O movemento internacional de factores. O sistema monetario internacional: o patrón ouro. A segunda revolución tecnolóxica
Tema 5. A economía internacional no século XX	Os problemas económicos do período de entreguerras (1919-1939). A economía internacional na época dourada do capitalismo (1945-1973). A crise, as modificacións da economía mundial (1973-2010).

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	20	20	40
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	33	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Mediante esta metodoloxía, co apoio audiovisual, presentarase de maneira sintética, secuencial e motivadora os aspectos claves dos contidos fundamentais da materia. As primeiras sesións estarán adicadas a ofrecer unha visión panorámica da materia e conceptos básicos de historia económica; as restantes sesións estarán destinadas a exposición do temario. A pesar de que o método destas sesións é fundamentalmente expositivo, promoverase a participación activa do estudantado.
Seminario	Nos seminarios traballaránse temas monográficos e requirirán algún traballo previo de preparación por parte dos estudantado. É una instancia para socializar, depurar e sintetizar os coñecementos adquiridos na preparación da sesión. Concíbese como un proceso de aprendizaxe continuado. Engloban actividades heteroxéneas, deseñadas dacordo a obxetivos e contidos diversos. Comprenden entre outras: análises e /o de comentarios de series estadísticas, gráficos ou textos, resolución de exercicios, discusión de documentos históricos, ou ben a realización dun esquema, síntese ou mapa conceptual do material previamente distribuído. Todas estas tarefas realizaránse individualmente ou por equipos de traballo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Traballo en conxunto co alumnado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Seminario	Evaluación da coherencia e calidade do traballo, esquema, síntesis ou mapa conceptual, ou a valoración dos exercicios (comentario e análise de gráficos, series estadísticas, ou textos, a resolución de cuestións e problemas). Valorarase a asistencia, a participación, o cumprimento, a aptitude, os aspectos formais (redacción, sintaxis, ortografía, ...) así mesmo a expresión oral.	30	B1 B2 B5 B13	C2 C4 C5 C6	D1 D3 D4 D5
Exame de preguntas de desenvolvemento	Preguntas de desenvolvemento sobre os contidos do temario e das actividades realizadas nos traballos en aula. As respostas tendrán que estar estruturadas, e razoadas correctamente. Se valorará a súa redacción correcta, clara e comprensibel.	70	B1 B2 B5	C2 C4 C5 C6	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Haberá dúas opcións de avaliación: Avaliación continua ou Exame final.

A - AVALIACIÓN CONTINUA:

A avaliación dos seminarios corresponderáse co 30% da nota final e o exame/exámes con 70% da mesma.

B- EXAME FINAL:

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudantado poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación.

Esta proba obxectiva consta de varias partes, compostas por preguntas de desenvolvemento. Para aprobar a materia é imprescindible aprobar cada unha dos seus partes.

Cualificación numérica de 0 a 10 segundo a lexislación vixente.

As datas dos horarios das probas de avaliación nas diferentes convocatorias son as especificadas no calendario da páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

ALLEN, R. C., **Historia económica mundial: una breve introducción**, Alianza, 2013

CAMERON, R.; NEAL, L., **Historia económica mundial: desde el Paleolítico hasta el presente**, 5ª, Alianza, 2016

CAMPS CURA, E., **Historia Económica Mundial. La Formación de la economía internacional (Siglos XVI - XX)**, Mc Graw Hill, 2013

COMÍN, F.; HERNANDEZ, M.; LLOPIS, E. (eds.), **Historia económica mundial: siglos X-XX**, Crítica, 2005

FELIU, G.; SUDRIÀ, C., **Introducción a la historia económica mundial**, 2ª, Publicaciones Universidad de Valencia, 2013

PALFOX, J. (Ed), **Los tiempos cambian. Historia de la economía**, Tirant Humanidades, 2014

TELLO, E. y GORDILLO, X. (coords.), **Guía práctica de historia económica mundial**, Universitat de Barcelona, 2005

Bibliografía Complementaria

COMÍN COMÍN, F., **Historia Económica Mundial. De los orígenes a la actualidad**, Alianza, 2011

DE VRIES, J., **La revolución industrial. Consumo y economía doméstica desde 1650 hasta el presente**, Crítica, 2009

KENWOOD, A.G. y LOGHEED, A.L., **Historia del desarrollo económico intencional**, 4ª, Itsmo, 1992

MADDISON, A., **La Economía mundial: una perspectiva milenaria**, Mundi-Prensa, 2002

WILLIAMSON, J.G., **Comercio y Pobreza, Cuando y cómo comenzó el atraso del Tercer Mundo**, Crítica, 2014

ZAMAGNI, V., **Historia económica de la Europa Contemporánea**, Crítica, 2005

Recomendacións

Outros comentarios

Aínda que non hai ningún requisito formal para o seguimento da materia, sería conveniente que o alumnado tivera:

1. Coñecementos básicos de xeografía e historia contemporánea de Occidente (grandes procesos e feitos máis relevantes).
2. Certos coñecementos e experiencia na realización de esquemas, mapas conceptuales, resumo e síntese.
3. Manexo básico de follas de cálculo (ex.: Excel), procesadores de texto (ex.: Word), TIC.

4. Certa experiencia na procura de información e bases de datos en Internet.

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se levan a cabo co alumnado na materia, e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico, derivados da dinámica da clase e do grupo de destinatarios real, ou pola relevancia das situacións que poidesen xurdir.

Así mesmo, achegaráselle ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo. Utilizarase para elo a plataforma TEMA (CLAROLINE) en fatic.uvigo.es.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Matemáticas: Matemáticas				
Materia	Matemáticas: Matemáticas			
Código	V03G020V01104			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	1	1c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Matemáticas			
Coordinador/a	Alonso Álvarez, José Nicanor Hervés Beloso, Francisco Javier			
Profesorado	Alonso Álvarez, José Nicanor Hervés Beloso, Francisco Javier Mirás Calvo, Miguel Ángel Quinteiro Sandomingo, María del Carmen Sanmartín Carbón, Esperanza			
Correo-e	jnalonso@uvigo.es fjherves@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Familiarizar ao alumno coas ferramentas matemáticas básicas para a Economía xeral			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
☐ Comprender as técnicas matemáticas básicas, necesarias para a modelización do comportamento económico.	B1 B6	C7 C12
☐ Avaliar, utilizando técnicas matemáticas, as consecuencias das distintas alternativas de acción e seleccionar as máis idóneas.	B1 B5 B6 B14	C7 C12
☐ Ser capaz de formular modelos simples de relación das variables económicas baseados no manexo da álgebra lineal e do cálculo diferencial.	B1 B5 B6 B14	C7 C12
☐ Ter habilidades para argumentar de modo rigoroso, coherente e intelixible, tanto na expresión oral como na escrita.	B1 B5 B6	C7 C12

Contidos	
Tema	
1. Preliminares.	Símbolos matemáticos. Funcións reais de variable real. Funcións elementais. Cálculos matemáticos básicos.
2. Funcións reais de variable real.	Límites de funcións reais de variable real. Continuidade de funcións reais de variable real. Teoremas relativos á continuidade global. Derivada dunha función nun punto. Regra de l'Hôpital. Teoremas de Rolle e do valor medio. Derivadas de orde superior e extremos relativos. Concavidade e convexidade.
3. Integración.	Áreas baixo curvas. Teorema fundamental do cálculo integral. Primitivas.

4. Cálculo matricial.	Matrices. Determinante dunha matriz cadrada. Sistemas de ecuacións lineais. Autovalores dunha matriz cadrada. Formas cadráticas.
5. Derivadas de función de varias variables.	Introdución. Vectores. Derivadas parciais. Funcións diferenciables. A regra da cadea. Derivadas de orde superior. Funcións homoxéneas. Teorema de Euler.
6. Optimización.	Funcións cóncavas e convexas. Optimización sen restricións. Optimización con restricións de igualdade.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Resolución de problemas	20	50	70
Seminario	8	8	16
Resolución de problemas de forma autónoma	8	20	28
Lección maxistral	37	37	74
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	12	15
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Resolución de problemas	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral.
Seminario	Entrevistas que o estudantado mantén co profesorado para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios.
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a disciplina obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Resolución de problemas en grupo. Consulta de dúbidas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase utilizar como complemento da lección maxistral. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA .	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	B14
Seminario	Entrevistas que o alumnado mantén co profesorado para o asesoramento/desenvolvemento de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA .	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	B14 C7 C12
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	B1
Resolución de problemas e/ou exercicios	Exames con preguntas breves sobre a materia. COMPUTABLE EN EVALUACIÓN CONTINUA	Xunto co resto dos elementos da avaliación continua ata un 35	B1 B14
Exame de preguntas de desenvolvemento	Exame final.	65	B1 C7 C12

Outros comentarios sobre a Avaliación

As datas dos exames da materia poderán ser consultadas na páxina web da Facultade <http://fccee.uvigo.es>

A nota final do curso virá dada pola seguinte fórmula:

$$NF=A+(10-A)E/10$$

sendo A a nota da avaliación continua (máximo de 3,5 puntos) e E a nota do exame final (máximo de 10 puntos).

O mesmo sistema de avaliación será seguido no caso da convocatoria de fin de carreira.

En caso de non superar a materia na primeira convocatoria, a nota obtida polo traballo ao longo do curso manterase para a segunda convocatoria. Os puntos da avaliación continua obteranse por: a asistencia a clase e a participación nela. As probas curtas realizadas nas clases prácticas ao longo do curso. Os exercicios e/ou traballos propostos previamente e realizados fóra das horas de clase.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Balbás, A., **Análisis matemático para la economía I. Cálculo diferencial**, AC, 1991

Balbás, A. e outros, **Análisis matemático para la economía II. Cálculo integral y sistemas dinámicos**, AC, 1991

Besada, M. e outros., **Cálculo de varias variables: Cuestiones y ejercicios resueltos**, Prentice-Hall, 2001

Sydsaeter, K. e outros., **Matemáticas para el análisis económico**, Pearson, 2012

Recomendacións

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración y Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso e o docente responsable é Francisco Javier García Cutrín

---

DATOS IDENTIFICATIVOS**Economía: Economía española e mundial**

Materia	Economía: Economía española e mundial			
Código	V03G020V01201			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Iglesias Malvido, Carlos Suris Regueiro, Juan Carlos			
Profesorado	Caballero Míguez, Gonzalo Iglesias Malvido, Carlos Padín Fabeiro, María Carmen Suris Regueiro, Juan Carlos			
Correo-e	calu@uvigo.es jsuris@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	<p>Economía Española e Mundial é unha materia básica do 2º cuadrimestre de GADE e 1º cuadrimestre do PCEO de ADE-Dereito da Universidade de Vigo. Consta dun total de 6 créditos ECTS, que se corresponden con 150 horas de traballo do estudante, das cales 50 son actividades presenciais, mentres que o resto serán actividades de traballo persoal.</p> <p>Esta materia pretende iniciar ao estudante no coñecemento da Economía Aplicada, comenzando pola análise da Economía Mundial e Española. Trátase de que comprenda o funcionamento e estrutura da Economía Mundial e Española, facendo fincapé, por unha banda, nas diferencias entre Países Desenvolvidos e Países en vías de Desenvolvemento, e por outra banda, na estrutura económica de España.</p> <p>Organízase en Actividades Básicas (AB) e Actividades Complementarias (AC). As AB son comúns para todos os Centros onde se imparte a titulación de ADE, mentres que as AC son específicas de cada centro.</p>			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
☐ Adquirir coñecementos básicos para entender o funcionamento da economía mundial e española.		C2	
☐ Manexar a información proporcionada polas fontes estatísticas da economía mundial e de España.	B1	C16	
☐ Sintetizar a información estatística en indicadores económicos relevantes.	B1	C16	
☐ Consultar directamente as referencias bibliográficas.		C16	
☐ Elaborar e expoñer os resultados, empregando nun nivel básico os programas informáticos de cálculo, e realizar gráficos e presentacións.	B1	C16	D1
☐ Redactar e sintetizar os resultados anteriores.	B1 B2 B5		

□ Someter a contraste e discusión as ideas expostas nas leccións maxistrais.	B2 B5 B8 B9 B13	D1 D5
□ Revisar con certa periodicidade a evolución dos resultados acadados.		D1 D5
□ Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial.		D1 D5
□ Amosar motivación pola calidade e pola mellora continua.		D1 D5
- Habilidades de comunicación escrita e emisión de informes sobre situacións concretas	B5 B14	

Contidos

Tema	
Parte I: Introducción	Os obxectivos básicos e as preguntas relevantes. Organización e método de traballo. Principais conceptos: Crecemento e Desenvolvemento. Fontes estatísticas e bibliográficas.
Parte II. Economía mundial.	Os factores do crecemento económico: estratexias e experiencias. Os elementos estruturais dos Países Desenvolvidos. Características estruturais dos países en vías de desenvolvemento. As teorías do subdesenvolvemento económico. Institucións e relacións económicas internacionais
Parte III. Economía española.	Evolución da Economía Española: Etapas, factores de crecemento e cambio estrutural. A especialización produtiva e comercial. Eficiencia, sustentabilidade e equidade.
Parte IV: A actualidade da economía española e mundial.	Temas de actualidade da economía mundial. Temas de actualidade da economía española.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	0	30
Prácticas de laboratorio	15	0	15
Resolución de problemas de forma autónoma	0	39	39
Exame de preguntas obxectivas	0	20	20
Resolución de problemas e/ou exercicios	0	30	30
Exame de preguntas de desenvolvemento	4	10	14
Observación sistemática	1	1	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	As sesións maxistrais forman parte das Actividades Básicas da Materia. En cada unha das sesións, o profesorado desenvolverá os contidos do Programa. Tomárase como punto de partida as preguntas destacadas en cada un dos temas, así como os resultados e conclusións que se vaian acadando simultaneamente nas outras actividades docentes relacionadas co tema.
Prácticas de laboratorio	As prácticas de laboratorio forman parte das Actividades Básicas. En cada unha delas o alumnado realizará un exercicio en que deberá aprender a manexar información para o estudo da economía mundial e de España. Con ditos exercicios o estudantado aprenderá a organizar a información e a sintetizar os datos en indicadores relevantes (PIB, poboación, PIB per cápita, coeficiente de apertura, taxa de actividade, taxa de desemprego, gasto público, produtividade etc.). Iso esixirá a realización de cálculos (taxas de variación, números índice, actualización de variables monetarias, taxas de participación), a súa representación e análise.
Resolución de problemas de forma autónoma	Forman parte das Actividades Complementarias, de carácter presencial ou non presencial, consistentes en probas onde os estudantes demostren a súa capacidade individual para resolver un exercicio de xeito autónomo, sen necesidade de titorización persoal.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
--------------	------------

Prácticas de laboratorio	Realización de traballo persoal e programado baseado na elaboración de informes sobre aspectos concretos da economía española e mundial que teñen como base as fontes principais de datos, cálculos de magnitudes ou indicadores e a súa interpretación facendo uso da análise económica.
Probas	Descrición
Resolución de problemas e/ou exercicios	Logo da exposición de cada capítulo o estudante resposta un cuestionario de preguntas dispoñible na páxina da materia para comprobar que adquiriu os coñecementos máis substanciais.
Exame de preguntas de desenvolvemento	Resposta a preguntas concretas na que cada alumno explica os principais problemas dos diferentes aspectos estudados en economía española e economía mundial. Realización do informe iniciado nas sesións de prácticas de laboratorio e mellorado e personalizado seguindo un proceso programado.
Observación sistemática	Seguimento das diferentes actividades realizadas por cada estudante o longo do cuatrimestre e corrección do traballo realizado

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Resolución de problemas de forma autónoma	Actividades Complementarias de traballo persoal (non presencial). Exercicios que demostren a capacidade autónoma de cada estudante.	20	B1 B5	D1
Exame de preguntas obxectivas	Actividades básicas de traballo persoal (presencial e non presencial) que inclúe a realización de cuestionarios vinculados ás clases maxistras e ás sesións prácticas de laboratorio.	20		C2 D5
Resolución de problemas e/ou exercicios	Actividades básicas de traballo persoal (presenciais ou non presenciais) consistentes en responder por escrito, de forma sintética, ás preguntas relevantes de cada tema do programa (desenvolto nas sesións maxistras).	20	B1 B2 B5	
Exame de preguntas de desenvolvemento	Actividades complementarias (presencial ou non presencial) consistentes en relacionar os resultados do conxunto das actividades da materia, tanto dos contidos teóricos como prácticos.	30	B1 B2 B5 B9 B13 B14	C16
Observación sistemática	Nesta Centro, avaliarase a actitude persoal do estudante que se verificará a través do seguimento periódico.	10	B8	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cando o alumnado non aprobe a materia por avaliación continua, para superar a mesma deberá presentarse ao exame final da convocatoria ordinaria. Dito exame poderá incluír preguntas de tipo test, de resposta curta ou de desenvolvemento, similares ás descritas no sistema de avaliación. Dependendo da situación do alumnado (algúns seguindo a avaliación continua e outros con renuncia expresa a ela), o exame da convocatoria ordinaria terá diferente peso relativo na avaliación final, garantindo que, como mínimo, represente o 60 por cento da mesma (podería chegar ao 100%).

O exame correspondente ás demais convocatorias (extraordinaria, fin de carreira, etc.) seguirá o mesmo modelo e criterios de cualificación que o exame final da convocatoria ordinaria.

As datas para os exames son as establecidas no Calendario oficial de cada Centro e publicadas na súas correspondentes páxinas web.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

García Delgado, Jose Luís e Rafael Myro (directores), **Lecciones de Economía Española**, Ed. Thomson-Civitas, 2013
Berzosa, Carlos; Pablo Bustelo, Jesús de la Iglesia, **Estructura Económica Mundial**, Síntesis, 2001

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Macroeconomía/V03G020V01404

Traballo de Fin de Grao/V03G020V01991

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Historia: Historia económica/V03G020V01103

Outros comentarios

Para o correcto seguimento da materia é preciso contar con acceso a internet e unha conta de correo electrónico, a utilización da Plataforma de Docencia Virtual e o manexo de programas informáticos básicos (unha folla de cálculo e un procesador de textos).

Nos Centros da UVigo, a Plataforma de Docencia Virtual será a Plataforma Tem@.

Aqueles estudantes que non dispoñan de internet, poderán usar ordenadores de acceso libre existentes nas Facultades.

Para o alumnado da UVigo recoméndase a realización do curso virtual organizado pola Biblioteca "Coñece a Biblioteca e aprende a buscar, avaliar e utilizar a información", dirixido ao alumnado de 1º grao e que ten coma obxectivo que o estudante adquira os coñecementos básicos para buscar, analizar, seleccionar e organizar a información de xeito eficiente, así como utilizar e comunicar a información eficazmente de forma ética e legal.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grado en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 1º curso.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Matemática das operacións financeiras**

Materia	Empresa: Matemática das operacións financeiras			
Código	V03G020V01202			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale FB	Curso 1	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez Parada, Sonia			
Profesorado	Cabaleiro Casal, Roberto Lago Velando, Angeles Rodríguez Parada, Sonia			
Correo-e	srparada@uvigo.es			
Web	http://fatic.uvigo.es MOF Virtu@l			
Descrición xeral	Matemática das operacións financeiras é unha materia que introduce ao estudante na lóxica da valoración financeira. O seu estudo resulta fundamental para a toma de decisións e a correcta interpretación da información no ámbito das finanzas e a contabilidade. Baixo o principio básico do valor do diñeiro no tempo, o estudante coñece e aplica a metodoloxía matemático-financeira á análise das operacións financeiras máis frecuentemente contratadas.			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Empregar as ferramentas de valoración financeira máis apropiadas para a resolución dos problemas expostos	B1	C9 C12
Mostrar fluidez na resolución dos problemas financeiros básicos e interpretar correctamente os seus resultados	B1	C12
Utilizar, de forma adecuada, vocabulario e simboloxía matemático-financeira	B1	C7
Xulgar a consistencia dos seus resultados	B2	
Resolver cuestións financeiras mediante o uso da folla de cálculo	B3	
Organizar de forma eficiente a aprendizaxe	B13	
Identificar o campo de aplicación xeral da Matemática financeira		C7
Distinguir os aspectos esenciais das operacións financeiras		C7
Aplicar a lóxica da valoración financeira a novas operacións		C13
Manexar fontes de información económico-financeira fiables e actualizadas		C16
Incorporar a retroalimentación personalizada para consolidar o seu proceso de aprendizaxe		D3
Mostrar unha actitude respectuosa cos demais e consigo mesmo no seu proceso de aprendizaxe		D4
Realizar actividades que se propoñen de forma voluntaria para a súa autoevaluación		D5

Contidos

Tema

---

1. Conceptos básicos: lóxica da valoración financeira e operación financeira	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Valor do diñeiro no tempo 1.2. Capital financeiro 1.3. Comparación e elección de capitais financeiros 1.4. Lei financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.4.1. Lei financeira de capitalización 1.4.2. Lei financeira de desconto 1.5. Suma financeira de capitais financeiros 1.6. Operación financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.6.1. Concepto 1.6.2. Elementos 1.6.3. Clasificación 1.7. Reserva matemática nunha operación financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.7.1. Concepto 1.7.2. Métodos de cálculo 1.8. Principios lóxicos de valoración financeira<ul style="list-style-type: none"> 1.8.1. Subestimación de capitais futuros respecto dos presentes de igual contía 1.8.2. Proxección ou substitución financeira para capitais financeiros 1.8.3. Produtividade nominal 1.8.4. Equivalencia en toda operación financeira
2. Operacións financeiras de capitalización	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Leis financeiras de capitalización 2.2. Capitalización simple<ul style="list-style-type: none"> 2.2.1. Concepto 2.2.2. Formulación matemática 2.2.3. Interese simple 2.2.4. Tipos de interese 2.2.5. Liquidación de intereses nunha conta corrente 2.3. Capitalización composta<ul style="list-style-type: none"> 2.3.1. Concepto 2.3.2. Formulación matemática 2.3.3. Interese composto 2.3.4. Tipos de interese 2.4. Comparación de montantes en capitalización simple e composta 2.5. Reserva matemática dunha operación financeira de capitalización<ul style="list-style-type: none"> 2.5.1. Cálculo polo método retrospectivo 2.5.2. Cálculo polo método prospectivo 2.6. Tipo de interese e inflación
3. Operacións financeiras de desconto	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Leis financeiras de desconto 3.2. Desconto simple comercial<ul style="list-style-type: none"> 3.2.1. Concepto 3.2.2. Formulación matemática 3.2.3. Desconto simple 3.2.4. Tipos de desconto 3.3. Desconto bancario<ul style="list-style-type: none"> 3.3.1. Concepto 3.3.2. Modalidades 3.3.3. Desconto dun efecto 3.3.4. Desconto dunha remesa de efectos 3.4. Vencimientos<ul style="list-style-type: none"> 3.4.1. Vencimiento común 3.4.2. Vencimiento medio

---

4. Rendas financeiras certas	4.1. Concepto 4.2. Elementos dunha renda 4.3. Tipos de rendas 4.4. Valoración financeira dunha renda 4.4.1. Valor actual 4.4.2. Valor final 4.4.3. Relación entre valor actual e valor final 4.5. Valoración de rendas constantes 4.5.1. Rendas temporais 4.5.2. Rendas perpetuas 4.6. Valoración de rendas variables 4.6.1. Rendas temporais 4.6.2. Rendas perpetuas 4.7. Rendas financeiras equivalentes 4.8. Rendas valoradas a tipo de interese variable
5. Operacións financeiras de préstamo	5.1. Concepto 5.2. Clasificación 5.3. Tipos de interese 5.4. Formas de amortizar un capital 5.4.1. Amortización a prazo fixo 5.4.2. Amortización normal ou americana 5.4.3. Amortización sucesiva 5.5. Métodos de amortización sucesiva: casos particulares 5.5.1. Método de amortización francés 5.5.2. Método de amortización con termos crecentes en progresión xeométrica 5.5.3. Método de amortización italiano 5.6. Préstamos con carencia 5.7. Préstamos con cancelación anticipada 5.8. Préstamos indizados
6. Operacións financeiras de constitución	6.1. Concepto 6.2. Clasificación 6.3. Formas de constituír un capital 6.4. Casos particulares en modalidade prepagable 6.4.1. Termos constitutivos constantes 6.4.2. Termos constitutivos crecentes en progresión xeométrica 6.4.3. Cotas de constitución constantes 6.5. Casos particulares en modalidade pospagable 6.5.1. Termos constitutivos constantes 6.5.2. Termos constitutivos crecentes en progresión xeométrica 6.5.3. Cotas de constitución constantes
7. Custo e rendemento das operacións financeiras	7.1. Operacións financeiras simples 7.2. Operacións financeiras compostas

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	40	62.5
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Resolución de problemas de forma autónoma	2.5	2.5	5
Resolución de problemas de forma autónoma	2.5	2.5	5
Resolución de problemas e/ou exercicios	3	7	10

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Explicación dos contidos máis relevantes e de maior dificultade conceptual. Selección de exemplos para clarificar conceptos. Sesións presenciais de 1 hora e media
Resolución de problemas	Resolución de problemas sobre operacións financeiras, tutelada polo docente, tras un previo debate de propostas entre o alumnado. Sesións presenciais de 2 horas e media.

Resolución de problemas de forma autónoma	A mitad y final del cuatrimestre se harán dos pruebas básicas de corta duración que forman parte de la evaluación continua del alumnado. Entre las dos ponderarán un 50%. Ambas pruebas se plantean al final de una sesión tutorial en grupos reducidos, con resolución de dudas sobre los temas que van a ser evaluados.
Resolución de problemas de forma autónoma	A final do cuadrimestre desenvólvese unha tutoría en grupos reducidos, con resolución de dúbidas sobre os restantes temas do programa. Na última parte da tutoría realízase unha proba curta de nivel básico, que forma parte da avaliación continua do alumnado. Sesiões presencial de 2 horas e media.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas de forma autónoma	Sesión tutorial na que se revisan os contidos de teoría e práctica impartidos na primeira parte do programa, con resolución de dúbidas en grupos reducidos. Finaliza cunha proba de nivel básico de curta duración.
Resolución de problemas de forma autónoma	Sesión tutorial na que se revisan os contidos de teoría e práctica impartidos na segunda parte do programa, con resolución de dúbidas en grupos reducidos. Finaliza cunha proba básica de curta duración.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas de forma autónoma	Segunda proba básica de curta duración, que forma parte da AVALIACIÓN CONTINUA do alumnado.	25	B3 C7 C12
Resolución de problemas de forma autónoma	Primeira proba básica de curta duración, que forma parte da AVALIACIÓN CONTINUA do alumnado.	25	B3 C7 C12
Resolución de problemas e/ou exercicios	EXAME FINAL: Proba presencial, na data oficialmente establecida. Avalíase a adquisición de competencias de coñecemento, a destreza na práctica e a aplicación da lóxica financeira a novas situacións. Consta de tres niveles: básico, intermedio e avanzado.	50	B1 B2 C7 C9 C12 C13

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na primeira sesión do curso coméntanse os obxectivos de aprendizaxe que se pretenden alcanzar e a planificación semanal das distintas etapas de aprendizaxe.

O alumnado pode aprobar a materia optando exclusivamente polo sistema de avaliación continua. Para subir nota deberá presentarse ao exame final. De forma alternativa, tamén pode optar por realizar exclusivamente o exame final, que suporá o 100% da súa cualificación. Ambas as alternativas de avaliación mantéñense na primeira e segunda convocatorias. Non así na convocatoria de fin de carreira, na que o exame suporá o 100% da cualificación.

O calendario oficial de exames deberá ser consultado na web institucional da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Rodríguez Sánchez, J. A. y Rodríguez Parada, S. M., **MOF Virtu@!: un recurso para el aprendizaje colaborativo**, 2018

Pablo López, A. de, **Matemática de las operaciones financieras I y II**, 2000

Pablo López, A. de, **Manual práctico de Matemática comercial y financiera. Tomos I y II.**, 2001

Bibliografía Complementaria

Guthrie, G. L. & Lemon, L. D., **Mathematics of Interest Rate and Finance**, 2004

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Decisións de investimento/V03G020V01402

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 2º curso.

A profesora responsable é Sonia M. Rodríguez Parada.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Gestión de empresas**

Materia	Empresa: Gestión de empresas			
Código	V03G020V01203			
Titulación	Grado en Administración y Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castellano Gallego Inglés			
Departamento	Organización de empresas y marketing			
Coordinador/a	López Miguens, María Jesús			
Profesorado	Arevalo Tomé, Raquel Diz Comesaña, María Eva Fernández Arias, M ^ª Jesús López Miguens, María Jesús Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	chusl@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Se trata de presentar a la empresa como un agente económico fundamental, explicando los aspectos básicos de su gestión y los problemas asociados a su gobierno. A partir de ahí se identifican las grandes áreas funcionales, ahondando en aspectos específicos de su gestión y las problemáticas económicas que se formulan.			

Competencias

Código	
B1	Capacidad de análisis y síntesis
B2	Pensamiento crítico y autocrítico
B3	Habilidades relacionadas con el uso de aplicaciones informáticas utilizadas en la gestión empresarial
B13	Capacidad de aprendizaje y trabajo autónomo
B14	Capacidad de aplicar los conocimientos teóricos y prácticos adquiridos en un contexto académico especializado
C1	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Las interrelaciones existentes entre los distintos subsistemas que conforman el sistema empresarial
C2	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Las instituciones económicas como resultado y aplicación de representaciones teóricas o formales acerca de cómo funciona la economía
C3	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Los aspectos internos, funciones y procesos de las organizaciones incluyendo su naturaleza, estructura, gobierno, operativa y dirección
C4	Poseer y comprender conocimientos acerca de: El marco económico que regula las actividades empresariales, y la correspondiente normativa
C5	Poseer y comprender conocimientos acerca de: La relación entre la empresa y su entorno evaluando su repercusión en la estrategia, comportamiento, gestión y sostenibilidad empresarial
C6	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Los distintos procesos, procedimientos y prácticas de gestión empresarial
C7	Poseer y comprender conocimientos acerca de: Las principales técnicas instrumentales aplicadas al ámbito empresarial
C8	Aplicar los conocimientos adquiridos a futuras situaciones profesionales y desarrollar competencias relacionadas con la elaboración y defensa de argumentos y resolución de problemas dentro de su área de estudio
C9	Identificar la generalidad de los problemas económicos que se plantean en las empresas, y saber utilizar los principales instrumentos existentes para su resolución
C10	Valorar a partir de los registros relevantes de información la situación y previsible evolución de una empresa
C12	Solucionar de manera efectiva problemas y tomar decisiones utilizando métodos cuantitativos y cualitativos apropiados, incluyendo entre ellos la identificación, formulación y solución de los problemas empresariales
C16	Habilidades en la búsqueda, identificación e interpretación de fuentes de información económica relevante

Resultados de aprendizaje

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
---------------------------------	---------------------------------------

Aplicar los procedimientos de análisis y conocimientos adquiridos a la resolución de problemas/cuestiones concretas, tanto a nivel estratégico como operativo, en el ámbito de las distintas áreas funcionales de la empresa.

A3	B1	C1	D8
	B2	C2	D16
	B2	C3	
	B3	C4	
	B13	C4	
	B14	C5	
		C6	
		C7	
		C9	
		C10	
		C12	
		C16	

Tener capacidad para buscar, identificar, filtrar y analizar datos relevantes que pueden afectar a las distintas funciones de la empresa para interpretar su importancia en términos de defensa o crítica de distintas posturas o medidas de actuación alternativas tras una correcta valoración de ventajas e inconvenientes.

A1	B1	C1
	B2	C3
	B5	C5
	B13	C6
		C8
		C9
		C10
		C11
		C13

Contenidos

Tema

La empresa en el sistema económico

Dirección financiera

Dirección de operaciones

Dirección comercial

Dirección de recursos humanos

Dirección de innovación

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección magistral	30	30	60
Resolución de problemas	18	68	86
Examen de preguntas objetivas	2	0	2
Examen de preguntas de desarrollo	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxías

	Descrición
Lección magistral	Exposición por parte do profesor de los contenidos sobre la materia objeto de estudio, bases teóricas y/o directrices del trabajo, ejercicios o proyectos que debe desarrollar el estudiante.
Resolución de problemas	Resolución, de forma individual o en grupo, de cuestiones planteadas, guiadas y supervisadas por el profesor. Se evaluará la comprensión de la materia por parte del alumno a través de la entrega de pequeños cuestionarios y ejercicios realizados y resueltos en las prácticas así como su participación activa en las mismas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Supervisión y resolución de dudas que pudieran surgir al alumno durante el proceso de adquisición de las competencias de la asignatura.

Evaluación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Examen de preguntas objetivas	Prueba/s intermedia/s. Prueba/s para evaluar la adquisición y comprensión de conceptos que se desarrollará/n a lo largo del curso.	40		C1 C2 C3 C4 C5 C6 C7 C9
Examen de preguntas de desarrollo	Examen final. Prueba escrita para evaluar los conocimientos adquiridos por el alumnado sobre la materia y la aplicación de los mismos en la resolución e interpretación de problemas y situaciones del ámbito empresarial.	60	B1 B2 B13	C1 C3 C5 C6 C7 C9 C12

Outros comentarios sobre a Avaliación

El sistema de evaluación en las convocatorias **ORDINARIA Y EXTRAORDINARIA** consta de dos alternativas.

a. Evaluación CONTINUA: se componen de la calificación obtenida en la/s prueba/s intermedia/s (40%) y la obtenida en el examen final (60%).

Para superar la materia segundo este sistema es necesario cumplir dos condiciones:

- (1) superar el examen final y
- (2) conseguir un mínimo de 5 puntos sobre 10 en la materia

En el caso de superar el examen, la nota final de la materia será la resultante de sumar a la nota del examen final, la nota de la/s prueba/s intermedia/s.

En el caso de no superar el examen, la nota final de la materia será la nota de la/s prueba/s intermedia/s.

2. Evaluación NO CONTINUA : Examen final (100%). Este examen PODRÁ SER DIFERENTE al realizado bajo a opción de Evaluación CONTINUA.

IMPORTANTE:

- La elección por parte del alumnado de una de las alternativas se hará explícito el día del examen final.
- En el caso de participar en alguna prueba intermedia y no presentarse al examen final, la nota final de la materia será la nota de la/s prueba/s intermedia/s.

En el sistema de evaluación de la convocatoria **DE FIN DE CARRERA** el examen final supondrá el 100% de la calificación.

Las fechas de exámenes deberán ser consultadas en la página web de la Facultad: <http://fccee.uvigo.es>

Fuentes de información

Bibliografía Básica

Armstrong, G.; Kotler, P.; Merino, M.J.; Pintado, T. y Juan, J.M., **Introducción al marketing**, Pearson,
 García del Junco, J. et al., **Fundamentos de gestión empresarial.**, Pirámide,
 Maynar, P. et al., **La economía de la empresa en el espacio de educación superior**, McGraw-Hill,
 Piñeiro, P.; Arévalo, R.; García-Pintos, A.; Caballero, G., **Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica**, Delta Publicaciones,

Bibliografía Complementaria

Crespo Franco, T. y Piñeiro, P., **Producción : planificación, programación e control**, Vigo : Universidade, Servizo de Publicacións,
 Díez de Castro, E. y otros., **Introducción a la economía de la empresa I y II**, Pirámide,
 García del Junco, J. et al., **Prácticas de la gestión empresarial**, McGraw-Hill,
 Guitart Tarrés, L. y Núñez Carballosa, A., **Problemas de economía de la empresa**, Publicacions i Edicions de la Universitat de Barcelona,
 Iborra, M. et al., **Fundamentos de Dirección de Empresas. Conceptos y habilidades directivas.**, Thomson,
 Luque de la Torre, M.A. et al., **Curso práctico de economía de la empresa. Un enfoque de organización**, Pirámide,
 Moyano Fuentes, J. et al., **Prácticas de organización de empresas**, Prentice Hall,

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Decisiones de inversión/V03G020V01402

Dirección comercial I/V03G020V01403

Dirección de operaciones/V03G020V01302

Dirección de recursos humanos/V03G020V01303

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Empresa: Matemática de las operaciones financieras/V03G020V01202

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa las líneas de actuación que se deben llevar a cabo con el alumno en la materia y se concibe de forma flexible. En consecuencia, puede requerir reajustes al largo del curso académico promovidos por la dinámica de la clase y del grupo de destinatarios real o por la relevancia de las situaciones que pudieran surgir. Asimismo, se acercará al alumnado a información y pautas concretas que sean necesarias en cada momento del proceso formativo.

En el PCEO Grado en Administración y Dirección de Empresas-Grado en Derecho, esta materia se imparte en el 2º cuatrimestre del 1º curso y el profesorado responsable está integrado por: Raquel Arévalo Tomé y María Jesús López Miguens.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Estatística: Estatística				
Materia	Estatística: Estatística			
Código	V03G020V01204			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Estatística e investigación operativa			
Coordinador/a	Lorenzo Picado, Leticia			
Profesorado	Lorenzo Picado, Leticia			
Correo-e	leticialorenzo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Estatística é unha materia de formación básica na que se estudarán os conceptos estatísticos básicos, recorrendo os temas de estatística descritiva, cálculo de probabilidades, variables aleatorias e inferencia estatística.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe
☐ Ser capaz de identificar os aspectos estatísticos dentro dun problema empírico e elaborar conclusións a partir da información existente aplicando os conceptos estudados na materia. Coñecer, saber, aplicar e interpretar correctamente as técnicas descritivas e de cálculo de probabilidades básicas e valorar o seu interese como ferramenta fundamental na análise de datos.	C7 C9 C10
☐ Solucionar de maneira eficaz problemas e cuestións de cada un dos temas do programa utilizando os métodos cuantitativos apropiados.	C12
☐ Coñecer a importancia da información e ser capaz de valorala e clasificala en cada ámbito de decisión. Saber aplicar e interpretar correctamente as técnicas descritivas básicas para a análise de variables unidimensionais e bidimensionais.	C12 C16
☐ Introducir o estudantado no manexo de paquetes informáticos relacionados coa estatística. Desta maneira, favorecer unha actitude positiva cara ao cuantitativo, en xeral, e a estatística, en particular, así como cara á súa manipulación informática.	B3
☐ Fomentar a sensibilidade cara aos valores propios do pensamento científico, favorecendo as actitudes asociadas ao uso e desenvolvemento dos métodos estatísticos como o cuestionamento das ideas intuitivas, a análise crítica das afirmacións, a necesidade de verificación, a capacidade de análises e sínteses ou a toma de decisións racionais.	B1 B2 B13 B14
☐ Potenciar unha actitude de compromiso ético, incidindo no relativo á obtención dos datos, á non manipulación dos resultados ou o non copiar os estudos doutros nin aproveitarse do seu traballo.	D3 D4
☐ Espertar o gusto polo uso e estudo da Estatística, véndoa como unha ferramenta que permite aprender máis sobre o propio campo de coñecemento e iniciarse na realización de investigacións propias.	D5

Contidos	
Tema	
Tema 1. Estatística descritiva	1.1. Distribución de frecuencias. 1.2. Medidas de posición, dispersión e forma. 1.3. Representacións gráficas. 1.4. Números índice simples e complexos. Propiedades. IPC.
Tema 2: Introducción ao cálculo de probabilidades	2.1. Conceptos básicos do cálculo de probabilidades. 2.2. Probabilidades condicionadas e concepto de independencia.
Tema 3. Variables aleatorias	3.1. Definición dunha variable aleatoria e a súa función de distribución. 3.2. Características dunha variable aleatoria. 3.3. Principais distribucións de probabilidade. 3.4. Aplicacións do teorema central do límite.
Tema 4. Conceptos e principios metodolóxicos da inferencia estatística	4.1. Poboación, mostra e as súas características. Mostraxe aleatoria simple. Distribucións asociadas á mostraxe en poboacións normais. 4.2. Estimación puntual. Concepto de estimador e as súas propiedades. 4.3. Estimación mediante intervalos de confianza en poboacións normais. 4.4. Contrastes de hipóteses. Formulación das hipóteses. Contrastes clásicos en poboacións normais.
Tema 5. Manexo de paquetes estatísticos de uso corrente.	5.1. Introducción ao uso do paquete estatístico. 5.2. Análise descritiva e cálculo de probabilidades. 5.3. Variables aleatorias e principais distribucións de probabilidade. 5.4. Inferencia estatística.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	22.5	45	67.5
Seminario	5	4	9
Resolución de problemas	22.5	45	67.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	2	4	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición, por parte do profesorado, dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, as bases teóricas e/ou as directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudantado.
Seminario	Entrevistas que o/a estudante mantén co profesorado da disciplina para o asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.
Resolución de problemas	Resolución de problemas e cuestións de cada un dos temas do programa da disciplina. Poderase facer uso do software de cálculo Microsoft Excel.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	Na tutoría en grupo cada estudante poderá formularlle ao profesor/a as dúbidas que teña sobre a materia. O profesor/a tamén proporá algún tema a discutir e resolver entre os/as estudantes que formen tal grupo.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Lección maxistral	O contido teórico da materia será avaliado mediante probas tipo test en todos os exames que se realicen	10	B1 B2 B13 B14	C7 C9 C10 C12 C16	D3 D4 D5
Resolución de problemas	A avaliación relativa aos problemas farase mediante a resolución de exercicios prácticos en todos os exames que se realicen.	30	B3	C7 C9 C10 C12 C16	D3 D4 D5

Exame de preguntas de desenvolvemento	Na convocatoria oficial ordinaria realizarase un exame, con parte teórica (tipo test), así como práctica (problemas). (Ver seguinte epígrafe para coñecer o sistema de avaliación detallada)	60	B1 B2 B13 B14	C7 C9 C10 C12 C16	D3 D4
---------------------------------------	---	----	------------------------	-------------------------------	----------

Outros comentarios sobre a Avaliación

Cada estudante poderá elixir si desexa avaliación continua ou avaliación mediante un único exame final. Considerarase que un/unha estudante opta pola primeira opción (avaliación continua) no caso de presentarse ao exame parcial, mentres que se asumirá que opta pola segunda opción (exame final) se non se presenta ao exame parcial.

O/A estudante que se acolla á avaliación continua, realizará un parcial durante o curso dos temas 1 e 2 (**primeira parte da materia**). Devandito parcial constará dunha parte teórica tipo test (cun peso do 25%) e unha parte práctica de resolución de exercicios (cun peso do 75%).

No caso de superar o parcial cunha nota maior ou igual que 5, considerarase aprobada esta parte e no exame final só se avaliará dos temas 3 e 4 (**segunda parte da materia**), que consistirá nun exame con preguntas tipo test (cun peso do 25%) e unha parte práctica de resolución de exercicios (cun peso do 75%), tal e como se describiu anteriormente. O/A estudante terá neste caso unha nota para cada parte da materia: a nota da primeira parte será a obtida no parcial e a nota da segunda parte a obtida no exame da convocatoria ordinaria.

No caso de non superar o parcial, no exame da convocatoria oficial resolveranse os exames das dúas partes da materia (cada un dos cales constará dun test teórico e problemas coa ponderación descrita anteriormente). Neste caso, a nota da primeira parte calcularase como a media ponderada do parcial (40%) e da nota obtida na primeira parte do exame da convocatoria ordinaria (60%). A nota da segunda parte da materia será a obtida no exame.

Alternativamente ao sistema de avaliación continua, o estudante poderá optar a ser avaliado cun exame final que suporá o 100% da cualificación. A estrutura deste exame final constará de dúas partes como as descritas anteriormente.

En calquera do tres casos arriba descritos, para aprobar será necesario ter polo menos un 3.5 en cada unha das partes e que a media de ditas notas as sexa maior ou igual que 5. No caso de que a nota obtida en cada parte sexa como mínimo de 3.5, a nota final da materia calcularase como a media entre as cualificacións obtidas en ambas partes, en caso contrario, a nota final será calculada como o mínimo entre a media das dúas partes e un 4.

A avaliación na convocatoria extraordinaria, así como na convocatoria fin de carreira, será mediante a realización dun exame (coa mesma estrutura que a descrita anteriormente) que suporá o 100% da cualificación.

As datas dos exames finais das distintas convocatorias poderanse consultar na páxina web da facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cao Abad, R.; Presedo Quindimil, M.A. e Naya Fernández, S., **Introducción a la estadística y sus aplicaciones**, Pirámide, 2001

Casas Sánchez, J.M. e Santos Peñas, J., **Introducción a la Estadística para Administración y Dirección de Empresas**, Centro de Estudios Ramón Areces, 2002

Martín-Pliego López, F. J. e Ruiz-Maya Pérez, L., **Fundamentos de Inferencia Estadística**, Thomson, 2005

Martín Pliego, F. J. e Ruíz-Maya, L., **Estadística I: Probabilidad.**, Thomson, 2004

Bibliografía Complementaria

Esteban García, J. y otros., **Estadística Descriptiva y nociones de probabilidad**, Thomson, 2005

García Pérez, C.; Casas Sánchez, J.M. e Rivera García, L.F., **Problemas de estadística descriptiva, probabilidad e inferencia**, Pirámide, 1998

Gonick, L. e Smith, W., **A Estadística en Caricaturas**, SGAPEIO, 2001

Gutiérrez, R.; Martínez, A. e Rodríguez, C., **Curso Básico de Probabilidad**, Pirámide, 1993

Levin, Rubin, Balderas, Del Valle y Gómez, **Estadística para Administración y Economía**, Prentice Hall, 2010

Martín-Pliego, Montero-Lorenzo e Ruiz-Maya, **Problemas de Inferencia Estadística**, Thomson, 2005

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas - Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 1º curso e o profesorado responsable está integrado por María Gómez Rúa.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dereito mercantil				
Materia	Dereito mercantil			
Código	V03G020V01205			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	1	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	Bouza López, Miguel Ángel			
Profesorado	Bouza López, Miguel Ángel López López, Alejandra			
Correo-e	miguel.angel.bouza@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es			
Descrición xeral	Dereito Mercantil é unha materia que se cursa no segundo cuadrimestre do primeiro ano do Grao en Administración de Empresas. Nela examínanse os principais aspectos do estatuto xurídico do empresario, a organización xurídica da empresa mercantil e a actuación dos empresarios no mercado, de xeito que alumno perciba e comprenda que o mercado é un espazo regulado por normas xurídicas no que os suxeitos actuantes contraen dereitos e obrigas exixibles, no seu caso, perante os Tribunais de xustiza.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D2	Capacidade de lideranza, incluíndo empatía co resto de persoas
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Identificar os suxeitos que teñen a consideración de empresario a fin de poder determinar quen é responsable, fronte a terceiras persoas, das actuacións que se realicen no mercado.	B10 B13 B14	C3 C4	D1 D3 D5
Coñecer as particularidades e rasgos propios dos distintos tipos de sociedades mercantiles, de tal xeito que se comprenda a figura do empresario social.	B1 B2 B10 B13 B14	C3 C4	D3
Dominar a regulación xurídica sobre a actividade dos empresarios no mercado, de xeito que se poida comprender de forma básica o marco legal no que se desenrola unha actividade empresarial.	B1 B2 B5 B10	C3 C4	D3 D5

Determinar qué norma xurídica é aplicable a cada caso concreto, para poder resolver de forma práctica posibles problemas plantexados en relación coa actuación do empresario no mercado.	B1 B2 B10 B13 B14	C3 C4	D1 D2 D3 D4 D5
Resolver de forma razoada os problemas xurídicos plantexados.	B1 B2 B5 B8 B10 B13	C3 C4	D1 D2 D3 D4 D5
Adquisición de habilidades de comunicación oral e escrita.	B1 B2 B5 B8 B9 B10 B14	C3 C4	D3 D5

Contidos

Tema	
INTRODUCCIÓN Á NORMATIVA MERCANTIL.	CONCEPTO DE DEREITO MERCANTIL. FONTES DO DEREITO MERCANTIL.
ESTATUTO XURÍDICO DO EMPRESARIO.	EMPRESA E EMPRESARIO. PUBLICIDADE REXISTRAL. REPRESENTACION MERCANTIL.
PROPIEDADE INDUSTRIAL.	PATENTES. MARCAS. COMPETENCIA DESLEAL.
DEREITO DE SOCIEDADES.	INTRODUCCIÓN. SOCIEDADES PERSONALISTAS. A SOCIEDADE ANONIMA. A SOCIEDAD DE RESPONSABILIDAD LIMITADA.
NOCIÓNS SOBRE CONTRATOS E TÍTULOS VALOR.	CONTRATOS MERCANTILES. TÍTULOS VALOR.
CONCURSO DO EMPRESARIO.	A INSOLVENCIA. PRINCIPAIS ASPECTOS SUSTANTIVOS E PROCESAIS DO CONCURSO DE ACREEDORES.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	5	14	19
Prácticas de laboratorio	15	14	29
Lección maxistral	30	60	90
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	22	23

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Seminario	Nos seminarios se realizarán traballos en grupo, tutelados polo profesor. O traballo, ademais de entregalo por escrito, deberá ser exposto oralmente na aula. No seminario tamén farase un seguemento dos coñecementos adquiridos polo alumno, resolvendo as súas dúbidas.
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas consistirán, principalmente, na resolución de problemas xurídicos que xurdan dun suposto práctico. Nelas o alumno terá a oportunidade de profundizar, guiado polo profesor, nos distintos temas que integran o programa da asignatura. O alumno deberá manexar directamente os textos legais, e responder de forma fundada as distintas cuestións plantexadas en relación cos problemas que se susciten. Tamén procederáse á contestación escrita polo alumno de cuestionarios de distinto formato relativos á materia explicada nas sesións maxistrais.
Lección maxistral	Na clase maxistral o profesor exporá e explicará os aspectos máis relevantes dos distintos temas que integran o programa da asignatura. O obxectivo é que ditas clases constitúan unha base de coñecemento que deberá ser completada por outras vías, tales como a realización de casos prácticos, actividades de seminario, lecturas recomendadas, estudo personal, etc.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	-Nos seminarios, o profesor respostará ás dúbidas que os alumnos poidan ter sobre a asignatura. - Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo ás cuestións relativas ás dúbidas que poidan xurdir na resolución do caso plantexado na clase práctica.
Prácticas de laboratorio	-Nos seminarios, o profesor respostará ás dúbidas que os alumnos poidan ter sobre a asignatura. - Nas prácticas de laboratorio o profesor atenderá de forma individual ou en grupo ás cuestións relativas ás dúbidas que poidan xurdir na resolución do caso plantexado na clase práctica.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Seminario	Nos seminarios avaliaráse a estrutura e o contido do traballo escrito e a claridade expositiva e capacidade de síntese na súa exposición oral. En xeral, terase moi en conta o grao de comprensión de alumno en relación aos conceptos utilizados. Co traballo de seminario poderase acadarse ata 0,6 puntos da nota final.	6	B1 B13	C3 C4	D1 D2 D3 D4	
Prácticas de laboratorio	Nas prácticas de laboratorio os alumnos deberán responder por escrito aos cuestionarios que se lles propoñan sobre materias explicadas nas sesións maxistras, podendo acadar polas boas contestación neste apartado ata 1,8 puntos da nota final. Asimesmo, o Profesor plantexará a resolución, ben guiada ou autónoma, de casos prácticos.	18	B1 B2 B5 B8 B9 B10 B14	C4	D2 D3 D4 D5	
Lección maxistral	Sesión Maxistral seguindo o método tradicional. As clases maxistras son imprescindibles para a preparación do exame final. Nas clases poderanse plantexar cuestionarios sobre materias explicadas.	6	B1 B13	C3 C4	D3 D4	
Resolución de problemas e/ou exercicios	Ó final do cuatrimestre haberá un exame que consistirá nun cuestionario de entre sete e dez preguntas breves (con plantexamentos semellantes os traballados nas prácticas de laboratorio) e preguntas teóricas breves e longas (con plantexamentos semellantes os traballados nos seminarios). A nota máxima que se poderá acadar co exame é de 7 puntos. Pese a que se ten moi en conta a participación do alumno nas sesións maxistras, prácticas e seminarios (podendo acadar nes apartados ata un 3 de nota con tales actividades), o exame segue sendo unha peza clave para valorar o coñecemento xeral da asignatura polo alumno. Por iso, para que a nota do exame final poida facer media coa nota obtida nas prácticas e seminarios, é preciso que no exame final se obteña, como mínimo, unha nota de 2 puntos (calculados sobre 7 coma puntuación máxima).	70	B1 B2 B5 B8 B9 B13	C3 C4	D3 D4 D5	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Aos alumnos que non aproben a materia na primeira convocatoria do curso académico, se lles conservará a nota obtida nas clases prácticas e seminarios na convocatoria extraordinaria do meso curso académico.

Asemade, habilitarase un sistema de avaliación complementario que permita aos estudantes que non teñan seguido a avaliación continua, sacar a máxima nota no exame final da materia. Na convocatoria de fin de carreira, o exame suporá o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Sánchez Calero, Fernando., **Principios de Derecho Mercantil**, Última edición.,

Jiménez Sánchez, Guillermo (coord.), **Lecciones de Derecho Mercantil**, Última edición,

Broseta Pont-Martínez Sanz, **Manual de Derecho Mercantil**, Última edición,

Sánchez Calero Guilarte, Juan; Tapia Hermida, A.J. (Directores), **Casos y Materiales de Derecho Mercantil**, Última edición,

AAVV, **Código de Comercio e lexislación mercantil complementaria**, Última edición,

<http://www.westlaw.es>,

Recomendacións

